

RUIMTE VOOR VLAAMS-BRABANT

BELEIDSPLAN

RUIMTE VOOR VLAAMS-BRABANT

BELEIDSPLAN

**VLAAMS-
BRABANT**

kruispunt van vele werelden

INHOUD

VOORWOORD	5
BELEIDSPLAN RUIMTE	7
UITDAGINGEN	9
Demografie	10
Mobiliteit	11
Economische ontwikkeling	12
Ecosystemen en hun diensten onder druk	13
Klimaatverandering en energiebehoefte	14
BASISPRINCIPES	15
THEMATISCHE BELEIDSKADERS	17
Mobiliteit	18
Voorzieningen	22
Wonen	25
Economie	29
Open ruimte	31
Energie	33
PERSPECTIEVEN VOOR DE TOEKOMST	35
Robuust open ruimte-netwerk	36
knooppunten in het mobiliteitsnetwerk	37
4 KRACHTLIJNEN VOOR ACTIE / 4 PROVINCIALE WERVEN	39
Versterken van kernen en het hoogdynamisch netwerk	40
Ontwikkelen van een robuust openruimtenetwerk	41
Stimuleren van initiatieven voor hernieuwbare energie	42
Wat doet de provincie nu al?	43

VOORWOORD

De bevolking in Vlaams-Brabant groeit terwijl de beschikbare ruimte niet toeneemt. Zuinig en doordacht omspringen met de beschikbare ruimte is daarom noodzakelijk. Bovendien hebben we die kostbare ruimte ook nodig voor voedselproductie, biodiversiteit, wateropvang en ontspanning.

Dit is natuurlijk geen nieuw gegeven. Ook eind jaren '90 dachten we daarover na. Na veel overleg kwam toen, in 2004, het huidige ruimtelijk structuurplan tot stand. Nu, na zoveel jaren, denken we opnieuw na over wonen, werken, mobiliteit, recreatie, klimaat en open ruimte. Daarom werkt het provinciebestuur Vlaams-Brabant al sinds 2014 intensief aan een nieuwe ruimtelijke visie met eigen analyses, gericht onderzoek en overleg. De laatste jaren betrokken we zoveel mogelijk mensen, diensten en organisaties hierbij: externe experts, middenveldorganisaties, de Vlaamse overheid, de gemeentebesturen en ook de gewone burgers.

Dit traject bracht ons waar we vandaag staan, met een vernieuwd ruimtelijk verhaal, het Beleidsplan Ruimte Vlaams-Brabant. De provincieraad keurde intussen het ontwerp goed voor het provinciaal Beleidsplan Ruimte Vlaams-Brabant.

In dialoog

Bij de opmaak van het Beleidsplan Ruimte vonden we een open dialoog heel belangrijk. Dat blijft zo. In 2018 namen we de tijd om een aantal van onze inwoners en de gemeentebesturen te informeren en naar hun mening te vragen. Dat leidde tot een eerste nota. In 2020 organiseerden we dan

een grote publieke bevraging over deze nota. In de periode tussen het najaar van 2020 en begin 2022 hielden we opnieuw intensieve gesprekken met de 65 gemeentebesturen in onze provincie. Het resultaat van al deze gesprekken is een ontwerp voor een beleidsdocument waarover we nu een breed openbaar onderzoek organiseren.

Mijlpaal

Dit ontwerp van Beleidsplan Ruimte Vlaams-Brabant is een mijlpaal waar we als provincie fier op zijn. De krachtlijnen en de basisprincipes van het plan geven een duidelijke richting aan. We gaan samen op weg naar een aangename, aantrekkelijke en duurzame provincie, waar inwoners, bedrijven en bezoekers ruimte krijgen. Ruimte om zich thuis te voelen, om creatief bezig te zijn, om zichzelf te ontplooiën. Ruimte om die dingen te doen waarmee onze provincie groot is geworden en waardoor ze zich nog sterker op de wereldkaart kan plaatsen. Samen maken we er iets moois van.

Ann Schevenels
Gedeputeerde
ruimtelijke planning
en stedenbouw

BELEIDSPLAN RUIMTE

WAT IS HET BELEIDSPLAN RUIMTE?

Het Beleidsplan Ruimte Vlaams-Brabant geeft de richting aan van het provinciale ruimtelijke beleid, tussen het Vlaamse en gemeentelijke niveau in. Het omvat een visie en geeft beleidslijnen aan voor vraagstukken die te maken hebben met het invullen van onze ruimte: waar wonen we, hoe verplaatsen we ons, waar plannen we voorzieningen (voor bijvoorbeeld scholen, cultuur, openbare diensten, ontspanning, zorg, handel...), hoe zorgen we voor een goede balans tussen open ruimte, ruimte voor bedrijven en ruimte voor landbouw, wat met onze energievoorziening. We maken de visie concreet door een perspectief te formuleren voor het versterken van woonkernen en knooppunten, zoals bijvoorbeeld bedrijventerreinen en stations. Daarnaast vrijwaren we aaneengesloten landbouwgebieden en verbinden we sterke natuurgehelen. Op die manier creëren we een ruimtelijk wensbeeld voor het wonen, werken en leven in onze provincie.

WAAROM IS EEN PROVINCIAAL BELEIDSPLAN RUIMTE NODIG?

Omdat ingrepen in onze ruimte lang gevolgen hebben voor de manier waarop we leven, hebben we een visie op lange termijn nodig.

Er komen ook heel wat uitdagingen op ons af. Onze bevolking groeit, maar de beschikbare ruimte blijft dezelfde. De bevolking wordt ook ouder en de gezinnen alsmat kleiner, zodat we een ander type woningen nodig hebben. Door keuzes uit het verleden hebben we nu een erg verspreide bebouwing, waardoor de open ruimte onder druk staat. Die ruimte is belangrijk voor onze voedselproductie, voor de biodiversiteit, voor wateropvang en voor ontspanning. Als we willen dat er ook morgen nog ruimte voor iedereen is om te wonen, werken en leven in Vlaams-Brabant, dan moeten we daar nu naar handelen.

WIE SPEELT WELKE ROL BIJ HET TOT STAND KOMEN VAN EEN BELEIDSPLAN RUIMTE?

De Vlaamse wetgever bepaalt dat bij het plannen de verschillende bestuursniveaus moeten samenwerken: de gemeentes, de provincie en de Vlaamse overheid moeten - elk vanuit hun eigen rol - op zoek gaan naar partnerschappen om de ruimte te ontwikkelen.

Het provinciebestuur is - als tussenliggend bestuursniveau - zeer geschikt om als regisseur van deze samenwerking op te treden. Het gaat hierbij immers om ontwikkelingen die de gemeentegrenzen overstijgen. Een gedeelde visie vanuit een bovenlokaal perspectief is nuttig om keuzes te maken en de samenwerking tussen de gemeentes mee vorm te geven.

Bij het tot stand komen van het Beleidsplan Ruimte hanteren we het subsidiariteitsprincipe. Dat houdt in dat we beslissingen nemen op het meest geschikte bestuurlijke niveau. Het provinciale Beleidsplan Ruimte schept bijvoorbeeld wel een kader voor de ontwikkelingen in de woonkernen, maar omvat geen specifieke plannen voor individuele woon- of dorpskernen. De gemeentes zijn immers het meest geschikt om te bepalen hoe de woonkernen in hun gemeente er het beste zullen uitzien in de toekomst.

Het provinciale beleidsplan omvat daarom ook geen concreet ontwikkelingsperspectief voor bijvoorbeeld de luchthaven. Hoewel de luchthaven een belangrijke internationale economische pool is voor onze provincie, is ze ook de belangrijkste toegangspoort tot Vlaanderen. De Vlaamse overheid bepaalt daarom hoe de luchthaven zich verder zal ontwikkelen.

WELKE WEG HEEFT DIT BELEIDSPLAN AL AFGELEGD?

Het provinciebestuur begon al in 2014 met de voorbereiding. We deden onderzoek, maakten studies en organiseerden inspraak. Dat leidde tot een eerste nota. In 2020 namen we het initiatief voor een grote publieke bevraging over deze nota. In de jaren 2021-2022 hielden we intensieve gesprekken met de 65 gemeentebesturen van Vlaams-Brabant en met de Vlaamse overheid. Het resultaat van al deze gesprekken is een ontwerp voor een beleidsdocument.

WANNEER IS HET PLAN KLAAR?

Een nieuw beleidsplan komt er niet zomaar. Het provinciebestuur moet een lange weg volgen die wettelijk is vastgelegd om tot een gedragen plan te komen. De ontwerpversie van het Beleidsplan Ruimte is nu klaar. Over dit ontwerp organiseren we nu nog een breed openbaar onderzoek zodat we een definitief Beleidsplan Ruimte kunnen klaar hebben in 2023.

ZAL DIT PLAN MIJ VERTELLEN WAAR IK NOG KAN BOUWEN?

Het Beleidsplan Ruimte zegt niet op welke percelen je mag bouwen of wonen en op welke niet. Het plan bepaalt niet de voorwaarden voor het verlenen van een bouwvergunning of het weigeren ervan. Het plan is wel een basis om in een volgend stadium ruimtelijke uitvoeringsplannen te maken. Deze uitvoeringsplannen kunnen wel leiden tot het verlenen of weigeren van een bouwvergunning.

UITDAGINGEN

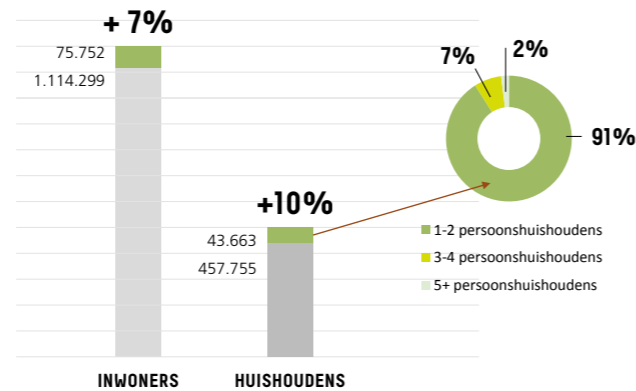
Welke grote, inhoudelijke uitdagingen vormen de aanleiding voor de opmaak van het beleidsplan ruimte?

DEMOGRAFIE

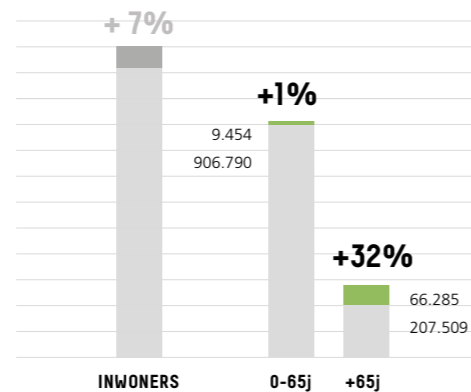

In 2030 zal onze provincie 76 000 meer inwoners tellen dan in 2015. De groep 65-plussers stijgt het sterkst. Samen met de trend naar alsmaar kleinere gezinnen (gezinsverdunding) betekent dit een grotere vraag naar kleinere en aangepaste woningen. Op dit moment zijn niet alle woningen even goed bereikbaar met het openbaar vervoer of gelegen in de buurt van winkels, scholen of andere voorzieningen. De uitdaging is dus om nieuwe woningen op de juiste plaats te plannen.

Sterke demografische groei maar ook gezinsverdunding

Sterke demografische groei maar vooral door vergrijzing

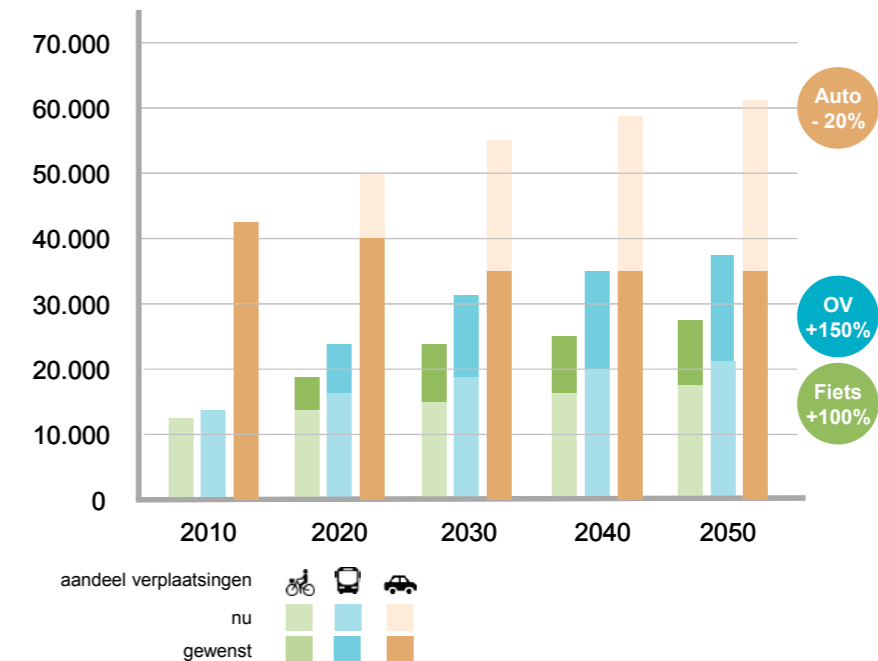

MOBILITEIT

We maken alsmaar meer verplaatsingen, en te vaak doen we dat nog met de auto. Dat heeft een zware impact op de veiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid van onze provincie. We moeten de ruimte zo organiseren dat de behoefte om ons te verplaatsen kleiner wordt. We willen ook graag dat zoveel mogelijk mensen de wagen laten staan en de fiets nemen of het openbaar vervoer gebruiken.

verplaatsingen in de regio

ECONOMISCHE ONTWIKKELING

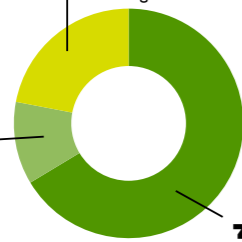
Om onze huidige economische welvaart te vrijwaren, hebben we ruimte nodig voor bedrijven en handel. Veel bestaande bedrijventerreinen gebruiken op dit moment de ruimte niet efficiënt. Daarom willen we stimuleren dat de bestaande infrastructuur beter benut en anders georganiseerd wordt.

1281 ha

waarvan
 Leegstand 142 ha
 In herontwikkeling 1 ha
 Actief aanbod 94 ha
 Gronden in gebruik van bedrijf 116 ha
 Reservegrond bedrijf 266 ha
 Reservegrond ontwikkelaar 173 ha
 Overige : Niet realiseerbaar

10%
 infrastructuur

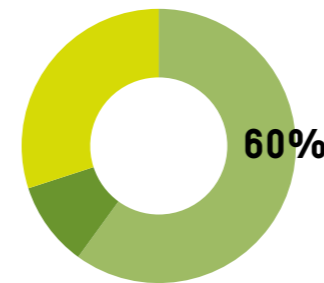
- In gebruik
- infrastructuur
- Niet in gebruik

ECOSYSTEMEN EN HUN DIENSTEN ONDER DRUK

Ecosystemen zijn natuurlijke systemen die bestaan uit planten, dieren en micro-organismen in een bepaald gebied. Ze zijn van onschatbaar belang voor onze maatschappij: zo produceren ze bijvoorbeeld zuiver water, regelen ze de luchtkwaliteit, beschermen ons tegen overstromingen, bieden ruimte voor sport en ontspanning. Onze ecosystemen staan onder druk, dus moeten we ze beschermen en de kwaliteit ervan verhogen door de druk op de open ruimte te verminderen.

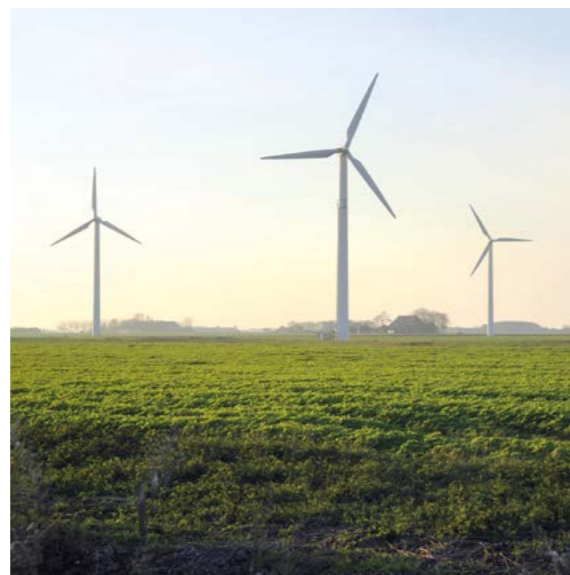
Totale oppervlakte ruimte in Vlaanderen

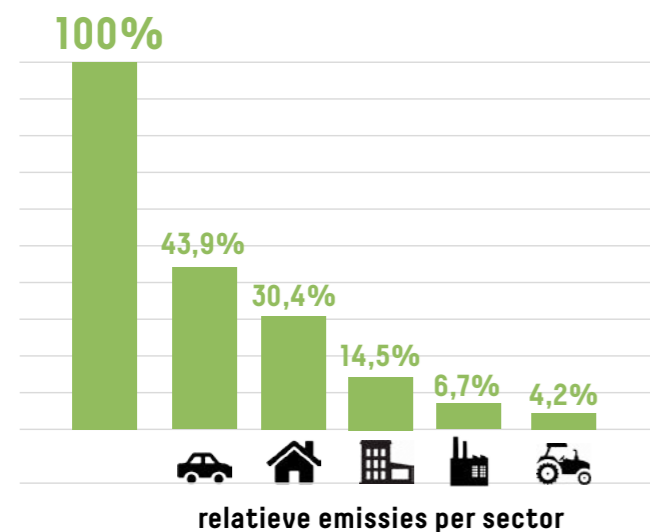
- Verlies aan landbouwgrond 165.000 ha tussen 1985 en 2005, waarvan 93% door toename bebouwde ruimte
- Landbouw
- Overige functies

KLIMAATVERANDERING EN ENERGIEBEHOEFTE

Het provinciebestuur heeft zich geëngageerd om de provincie Vlaams-Brabant klimaatneutraal en klimaatbestendig te maken tegen 2040. De klimaatuitdaging betekent dat we onze energiebehoefte zullen moeten verminderen en dat we zullen moeten overschakelen van fossiele brandstof naar hernieuwbare energie.

Uitstoot van CO₂

BASISPRINCIPES

Wat zijn de basisprincipes van het nieuwe ruimtelijke beleid?

EFFICIËNT RUIMTEGEBRUIK

Natuur, landbouw, economie, wonen, mobiliteit... al deze sectoren vragen meer ruimte. De vraag is zo groot dat we de ruimte niet zomaar eenvoudig kunnen opdelen. We moeten streven naar een optimaal ruimtelijk rendement. Dat doen we op verschillende manieren:

- we bouwen compacter door te stapelen en te schakelen;
- we zoeken naar mogelijkheden om dezelfde ruimte te gebruiken voor verschillende functies;
- we gebruiken bepaalde ruimtes slechts tijdelijk;
- we doen inspanningen om de open ruimte te vrijwaren.

NABIJHEID EN BEREIKBAARHEID

We willen in onze provincie evolueren naar goed bereikbare kernen, zodat de behoefte om ons te verplaatsen vermindert en de open ruimte gevrijwaard blijft. In deze kernen plannen we nieuwe woningen en voorzieningen in elkaars nabijheid, zodat de afstand die we moeten afleggen, kleiner wordt.

We kiezen ervoor om de kernen vlot bereikbaar te maken voor de fiets en voor het openbaar vervoer.

DE NATUURLIJKE OMGEVING ALS BASIS

Het klimaat, de bodem, het reliëf en de waterlopen hebben een grote invloed op de plaats waar en de manier waarop we kunnen bouwen. Het landschap waarin we leven, is het resultaat van de eeuwenoude wisselwerking tussen de natuurlijke omgeving en menselijke activiteiten. De klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit maken duidelijk dat we de natuurlijke omgeving moeten beschermen en versterken.

THEMATISCHE BELEIDSKADERS

Hoe gaan we om met onze ruimte?

6 thema's vormen samen het ruimtelijk beleidskader voor concrete acties en specifieke projecten op provinciaal niveau.

1. MOBILITEIT

Verkeersdrukke, auto-afhankelijkheid, uitstoot van broeikasgassen, fijn stof en geluidshinder?

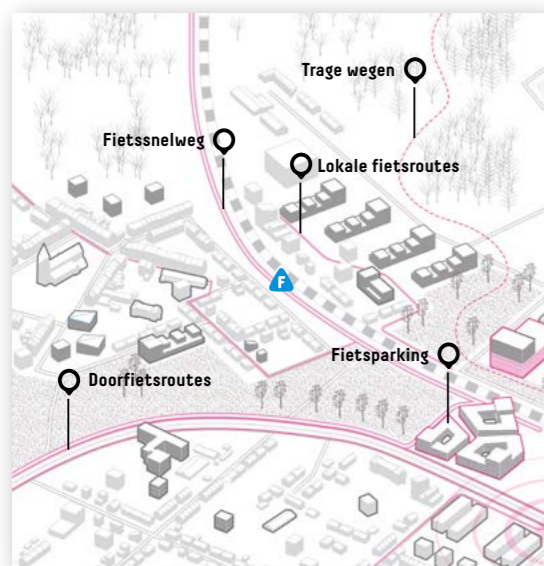
Een overgang naar een meer duurzame mobiliteit is de oplossing! Dat zal de levenskwaliteit en gezondheid verbeteren, de bereikbaarheid (te voet, per fiets en via openbaar vervoer) veilig stellen, en helpen om de klimaatdoelstellingen te halen.

> Infrastructuur voor fietsers en voetgangers

We voorzien de uitbouw van fietssnelwegen tussen de steden voor verplaatsingen over een grotere afstand. We ontwikkelen ook verder de fietsroutes in stedelijke gebieden en rond knooppunten van openbaar vervoer en daarnaast de lokale fietsroutes tussen de dorpskernen en de grotere centra.

> Minder verplaatsingen door versterking van de kernen

We plannen woningen, werkplekken, winkels en andere voorzieningen dicht bij elkaar, waardoor de gemiddelde verplaatsingsafstand verkleint. Dat maakt wandelen en fietsen aantrekkelijker. We kunnen dan verplaatsingen over langere afstand bundelen, wat de mogelijkheden voor openbaar vervoer vergroot.

> Uitstekend openbaar vervoer

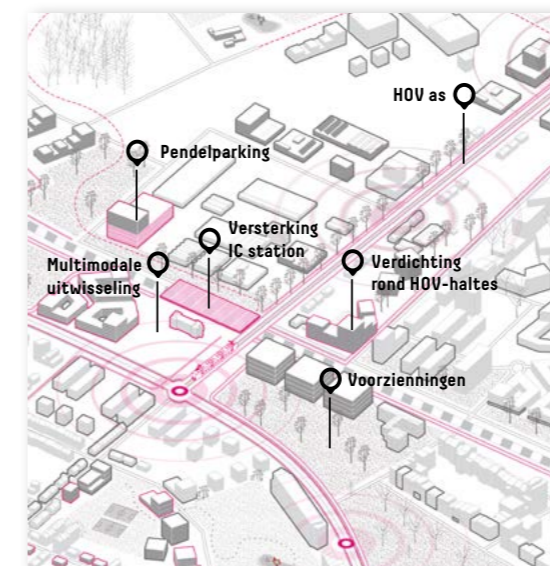
Het provinciebestuur ziet de uitbouw van regionale lijnen voor hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) tussen de steden als een belangrijke hefboom om de ruimtelijke ordening aan te sturen. De steden en de directe omgeving van HOV-haltes komen in aanmerking voor verdichting. Waar de vraag naar vervoer minder groot is, zien we collectief vervoer via gewone buslijnen of flexibel vervoer op maat als oplossing.

ficiënter te benutten en de druk van het wegverkeer op de leefomgeving te verminderen. De verhoging van de capaciteit is geen doel op zich. We stemmen het ruimtegebruik langs deze wegen consequent af op de verschillende soorten wegen.

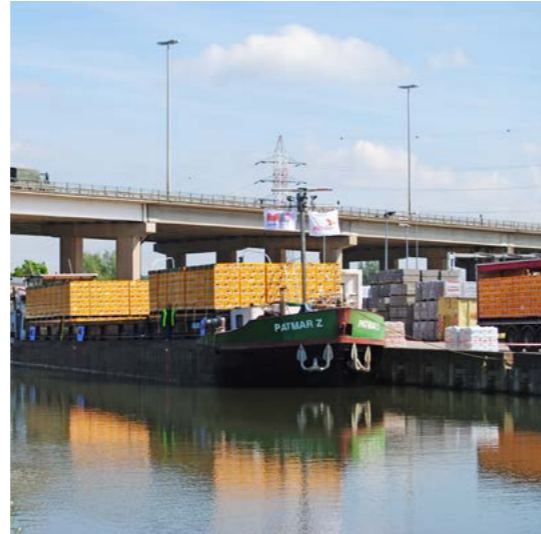
> Het wegennet optimaliseren

We willen het dichte wegennet in Vlaams-Brabant optimaliseren om de beschikbare infrastructuur ef-

> Andere vervoersmiddelen voor goedertransport

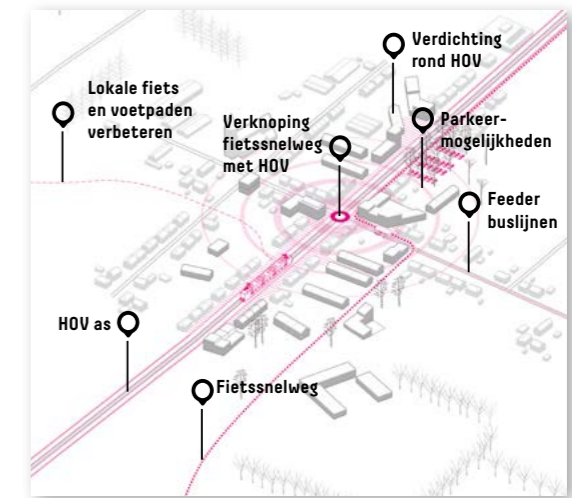
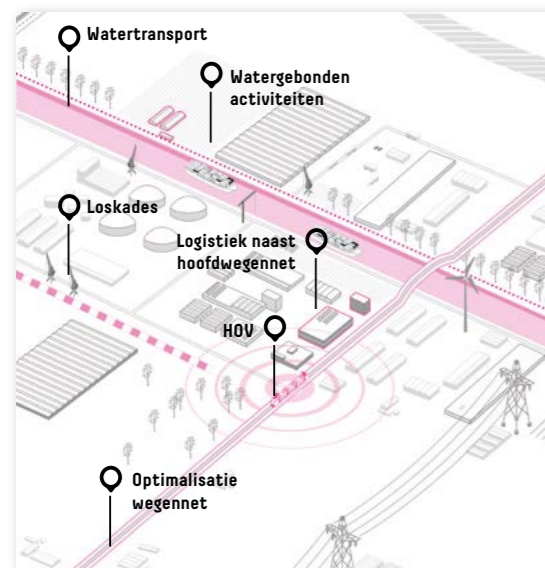
Om de impact van het goedertransport op het verkeersnet te verminderen, moeten we ook hier het gebruik van andere transportmiddelen (via water of via het spoor) stimuleren.

> Verkeersluwe stads- en dorpskernen

Een goede fietsinfrastructuur en een goed functionerend openbaar vervoer verbeteren de bereikbaarheid van steden en dorpen. Dit schept kansen om te evolueren naar verkeersluwe stads- en dorpsker-

nen, waardoor de levenskwaliteit er zal verbeteren. Een flankerend parkeerbeleid vangt de parkeerbehoefte op gepaste locaties op.

> Ruimte bieden voor vernieuwende mobiliteitsoplossingen

Vernieuwende oplossingen kunnen onze verplaatsingsmogelijkheden op een duurzame manier verbeteren. Het ruimtelijk beleid moet hiervoor de juiste voorwaarden scheppen: stallingen voor deelwagens en deelfietsen (in steden, dorpskernen en nabij HOV-haltes), oplaadpunten voor elektrische voertuigen, aangepaste infrastructuur voor zelfrijdende shuttles.

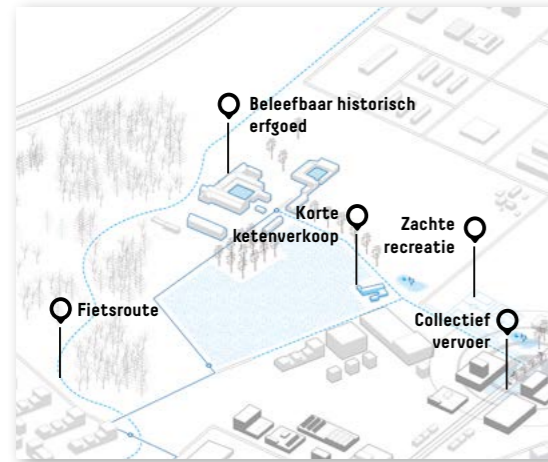
> Goed bereikbare knooppunten

In de omgeving van locaties die goed bereikbaar zijn per fiets of via het openbaar vervoer, plannen we voorzieningen die veel mensen aantrekken zoals kantoren, publieke diensten of woningen. Naast de bestaande IC-stations identificeren we locaties die de mogelijkheid hebben om uit te groeien tot duurzame knooppunten bijvoorbeeld na het uitbouwen van een HOV-lijn.

2. VOORZIENINGEN

We gaan ervan uit dat iedereen toegang moet hebben tot de nodige voorzieningen, zoals school, cultuur, openbare diensten, recreatie, zorg, handel... Dagelijkse voorzieningen moeten te voet of per fiets bereikbaar zijn, de overige voorzieningen met collectief vervoer.

> Openruimte-, vrijetijds- en plattelandsvoorzieningen

We willen deze voorzieningen beter bereikbaar maken met de fiets en met het openbaar vervoer. Dit kan gebeuren door de HOV-haltes uit te bouwen als poorten naar de open ruimte, of door bepaalde gebieden nabij HOV-haltes te reserveren voor veelgebruikte openruimtevoorzieningen.

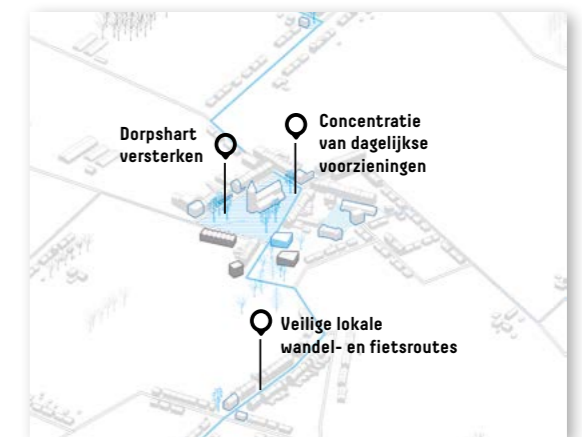
> Clustering van voorzieningen

Steden beschikken over een volledig aanbod aan voorzieningen in elke stadswijk. Voor voorzieningen met een verzorgingsgebied dat de stad overstijgt, stemt de stad af met de omliggende steden en de buurgemeenten. Deze voorzieningen moeten vanuit de regio goed bereikbaar zijn met de fiets en het openbaar vervoer.

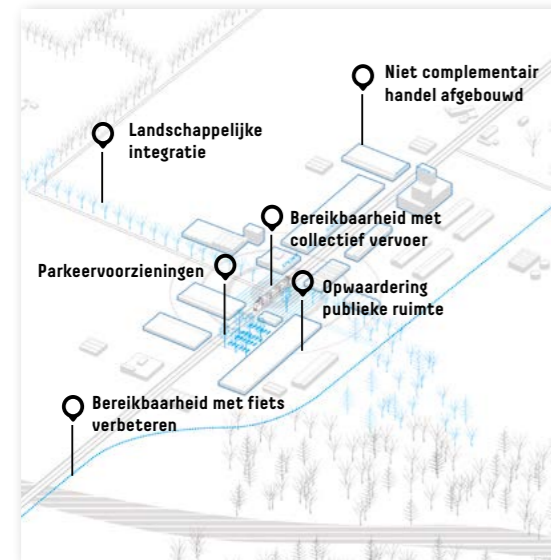
> Gedeelde voorzieningen binnen een dorpennetwerk

De hoogdynamische woonkernen moeten over een volledig aanbod aan dagelijkse voorzieningen beschikken in het centrum. Te veel kleinere kernen met onvoldoende gebruikers maken afspraken met naburige kernen over een elkaar aanvullend aanbod. Voor de ontbrekende voorzieningen zijn ze verbonden met de nabijgelegen hoogdynamische woonkernen.

> Duurzame detailhandelsclusters

Het provinciebestuur voert een beleid dat ruimte biedt voor detailhandel in de woonkernen en de groei van ongewenste kleinhandelslinten buiten de steden afremt. We maken een uitzondering voor detailhandel die veel ruimte nodig heeft en waarvoor in de kernwinkelgebieden geen plaats is. Denk daarbij aan tuincentra, bouwmarkten en dergelijke.

> Aanvullend aanbod van voorzieningen in hoog-dynamische woonkernen

Elke hoogdynamische woonkern beschikt over een volledig aanbod van dagelijkse voorzieningen. De kernen beschikken samen over een aanvullend aanbod aan niet-dagelijkse voorzieningen, nabij de HOV-haltes.

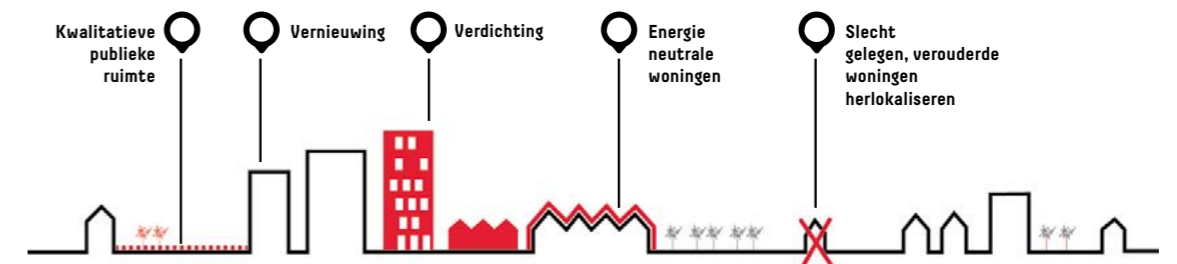

3. WONEN

De samenstelling van onze bevolking verandert (meer 65-plussers, kleinere gezinnen) en dus moeten we ook het woonbeleid aanpassen. De meest geschikte plekken om te wonen zijn goed bereikbaar per fiets en met het openbaar vervoer en liggen in de nabijheid van voorzieningen. Er is vooral nood aan kleine, betaalbare en kwaliteitsvolle woningen dicht bij elkaar, maar met aandacht voor de inpassing in de bestaande woonomgeving.

> Selectieve verdichting en vernieuwing

We willen maximaal investeren in vernieuwing en verdichting van de bestaande bebouwing in de woonkernen. Die investeringen vormen immers een hefboom voor een kwalitatieve versterking van die kernen en zorgen zo voor een maatschappelijke meerwaarde. We vinden het niet aangewezen om buiten de steden en dorpskernen bijkomende woningen te creëren door bestaande woningen op te delen of niet-residentiële gebouwen om te vormen tot woningen.

➤ Goedkope en sociale woningen in steden en kernen

Het provinciebestuur blijft pleiten voor een evenwichtige spreiding van betaalbare en sociale woningen over de verschillende steden en woonkernen. De hoge kostprijs van bouwgronden in steden en binnen de woonkernen is een bijzonder aandachtspunt.

➤ Bevolkingsgroei in de steden

Steden zijn het best geschikt om te voldoen aan de behoefte voor bijkomende woningen omwille van hun ruim aanbod aan voorzieningen, hun goede bereikbaarheid en hun groot banenaanbod. Bij het plannen van nieuwe woningen komen zij dus eerder in aanmerking dan kleinere kernen.

➤ Groei in de goed uitgeruste ontsloten woonkernen

De kernen die in de directe omgeving liggen van de HOV-haltes, zijn het best geschikt om te voldoen aan de stijgende behoefte aan woningen. Als er in die kernen meer mensen wonen, is er meer vraag naar een goed openbaar vervoer en wordt dat ook economisch rendabel. Binnen deze kernen voorzien we nieuwe woningen op korte afstand van de HOV-haltes.

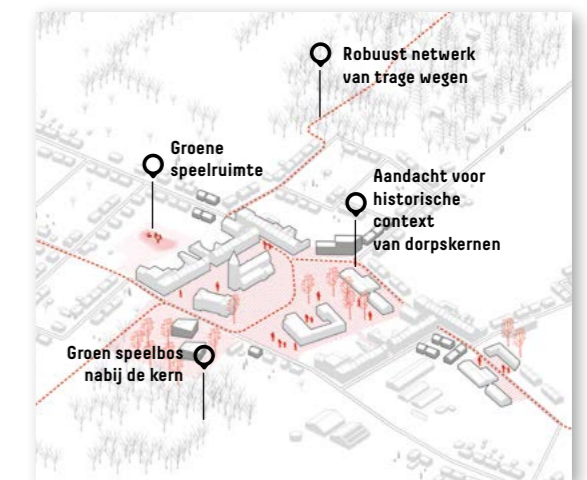
➤ Woningen concentreren in dorpskernen

Ook in kernen die niet in de directe omgeving liggen van HOV-haltes kunnen er nieuwe woningen komen als er daar voldoende dagelijkse voorzieningen zijn. In de gehuchten is het niveau van voorzieningen beperkt en daar plannen we dan ook geen sterke toename van woningen.

➤ Kwaliteit van de kernen versterken

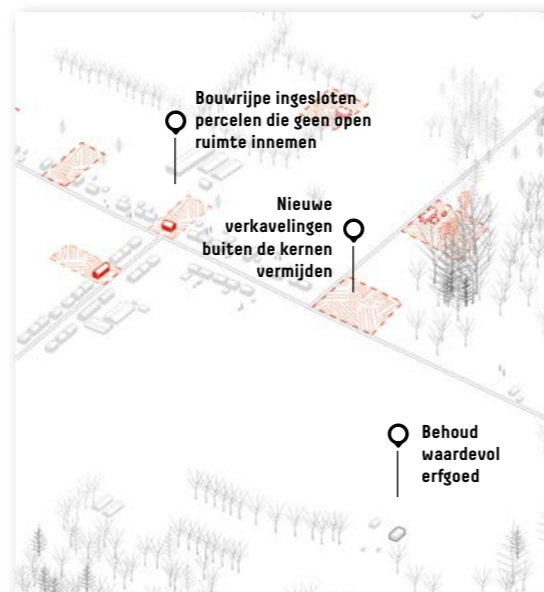
De noodzakelijke verdichting moet de eigenheid van onze steden en woonkernen versterken. We willen dat die verdichting gebeurt op een kwaliteitsvolle manier: niet door het bouwen van karakterloze appartementen in landelijke dorpen, wel door projecten die respect hebben voor de historische context, de schaal van de omgeving, het erfgoed. We zetten ook in op de uitbouw van een publieke groene ruimte in de woonkernen.

➤ Versnippering van de open ruimte tegengaan

Een groot deel van de nog beschikbare percelen is niet geschikt om te voldoen aan de vraag naar kleine, betaalbare, kwalitatieve woningen. We willen die dus zo weinig mogelijk bebouwen. Buiten de kernen streven we niet naar meer verdichting door bijvoorbeeld een verdere opdeling van de woningen of bouwgronden.

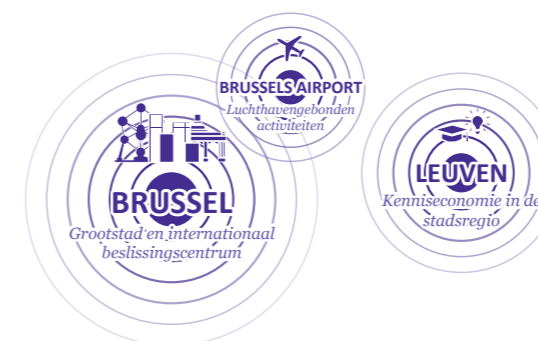
4. ECONOMIE

Economische activiteiten vormen een wezenlijk onderdeel van onze leefomgeving. Nabijheid van werk en diensten bepalen mee de levenskwaliteit van steden en dorpskernen.

Het ruimtelijke beleid stimuleert de verweving van economische activiteiten met woongebieden en andere stedelijke functies, op voorwaarde dat ze geen onaanvaardbare hinder veroorzaken. We kiezen voor het optimaliseren van de bestaande economische infrastructuur, eerder dan voor het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen.

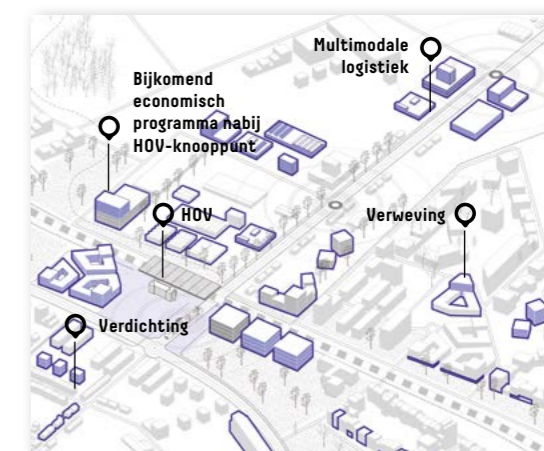
➤ Drie internationale groepipolen

De Vlaams-Brabantse economie staat in verschillende sectoren op een internationaal niveau. Om de concurrentiepositie van die sectoren te versterken, pleiten we voor het versterken van de samenhang van drie groepipolen op Vlaams niveau: de regio van de luchthaven, de Leuvense kennisregio en delen van de Vlaamse rand. Binnen elk van deze regio's willen we de ruimte voor bedrijven beter benutten.

➤ Economische activiteiten in de steden

We willen de economische activiteiten die niet aansluiten bij de drie internationale groepipolen, maximaal concentreren in en rond de steden. We verweven die activiteiten zoveel mogelijk met woongebieden en met andere stedelijke functies. We mikken op een goede bereikbaarheid van bestaande bedrijventerreinen (fiets, openbaar vervoer) en een betere benutting van de economische ruimte.

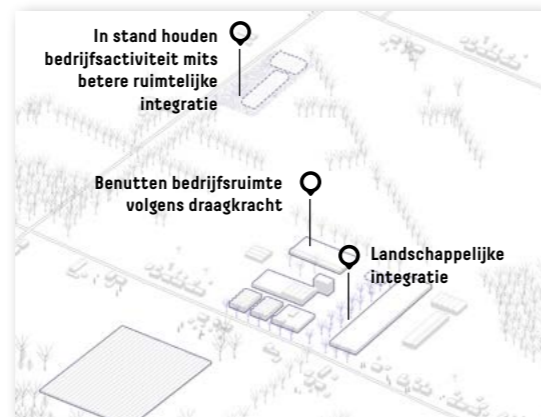
➤ Regionale economische knooppunten

Buiten de steden duiden we de belangrijkste bestaande werklocaties aan als regionale economische knooppunten. We verbeteren en benutten beter de bestaande economische infrastructuur. Het provinciebestuur gaat er niet langer van uit dat elke gemeente een eigen bedrijventerrein moet hebben. Het stimuleert gemeenten om samen bedrijventerreinen te realiseren op de meest geschikte locaties, in de buurt van goed bereikbare kernen.

➤ Bestaande bedrijventerreinen beter benutten

Heel wat bedrijventerreinen liggen op dit moment buiten de steden en, economische knooppunten. Terreinen die niet goed bereikbaar zijn, kunnen geen bovenlokale rol opnemen maar blijven wel van belang voor lokale bedrijfsactiviteiten waarvoor verveving in het woongebied moeilijk is.

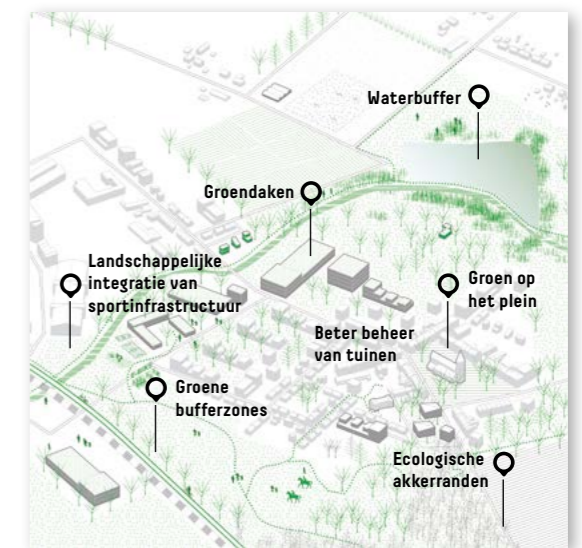
5. OPEN RUIMTE

De open ruimte in onze provincie is van enorm belang. Ze zorgt letterlijk voor zuurstof en levert ons ook allerlei diensten (mogelijkheden voor landbouw, voor recreatie en voor natuurbeleving). Ze is dus een kostbaar goed dat we moeten beschermen. De ontwikkeling en inrichting ervan moet altijd afgestemd zijn op de natuurlijke omgeving en de karakteristieken van het landschap, in wisselwerking met de menselijke activiteiten. Een samenhangend beleid is nodig om een sterk openruimtenetwerk te realiseren.

➤ Groenblauwe dooradering van het grondgebied

We zetten in op een fijnmazige groenblauwe dooradering van onze provincie. Zo zorgen we voor verbindingen tussen de grote natuurgehelen en maken we het hele openruimtenetwerk sterker: we voorzien bijvoorbeeld meer groen in de straten en pleinen en laten ruimte voor water in dorpen en steden. De groenblauwe dooradering loopt zowel door de bebouwde als de onbebouwde ruimte.

➤ Grote natuurgehelen beschermen en versterken

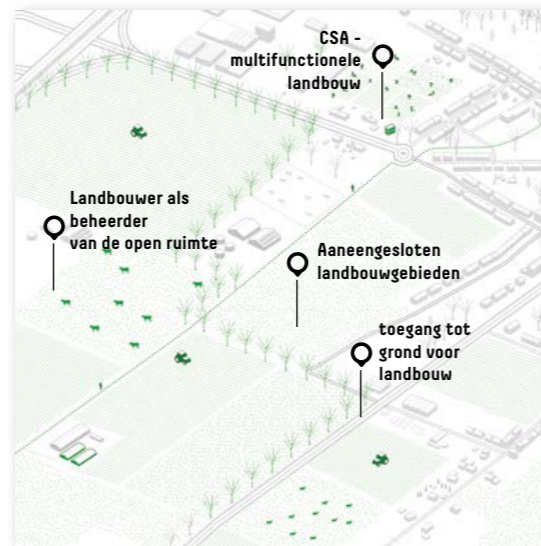
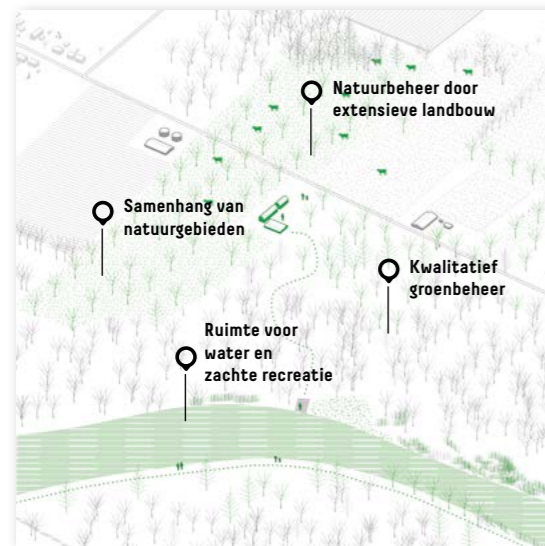
Het provinciaal beleid is gericht op het beschermen en versterken van de grote natuurgehelen in onze provincie om zo het openruimtenetwerk sterker te maken. Er is plaats voor recreatie en landbouw, op voorwaarde dat ze geen schade toebrengen aan waardevolle ecosystemen.

➤ Vrijwaren van het landbouwgebied

Het is essentieel dat landbouwgebieden zoveel mogelijk aaneengesloten blijven of worden. Dat is een belangrijke voorwaarde voor een gezonde voedselproductie én voor het voortbestaan van de land-

bouw. Daarbij is het vrijwaren van de toegang tot landbouwgrond een uitdaging, zeker als het over percelen gaat in de nabijheid van steden. Een duurzame transformatie van het platteland is slechts mogelijk met respect voor de rol van de landbouwer als beheerder van onze open ruimte.

6. ENERGIE

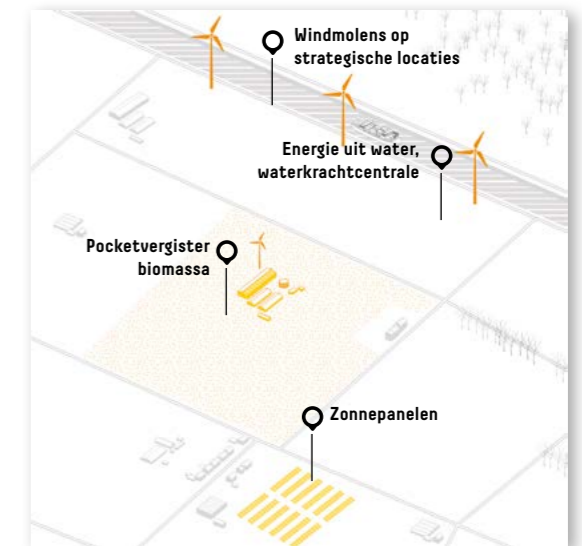
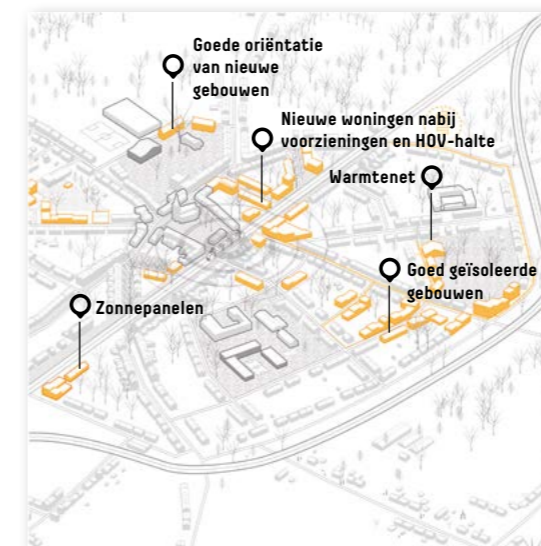
We willen als provincie op termijn klimaatneutraal zijn en dus willen we nu al nadenken over hoe we in de toekomst kunnen voldoen aan onze behoefte aan energie. We streven naar een zo laag mogelijke energiebehoefte en naar zoveel mogelijk hernieuwbare energie. Door de ruimte beter te organiseren, kunnen we al een grote stap zetten in de juiste richting.

➤ Minder behoefte aan energie door nabijheid en bereikbaarheid

Door de ruimte zo te organiseren dat voorzieningen en functies in elkaars nabijheid liggen, kunnen we de energiebehoefte verminderen: de verplaatsingen worden korter en kunnen vaak gecombineerd worden. Het ruimtelijke beleid levert hieraan een belangrijke structurele bijdrage.

➤ Ruimte voor hernieuwbare energieproductie

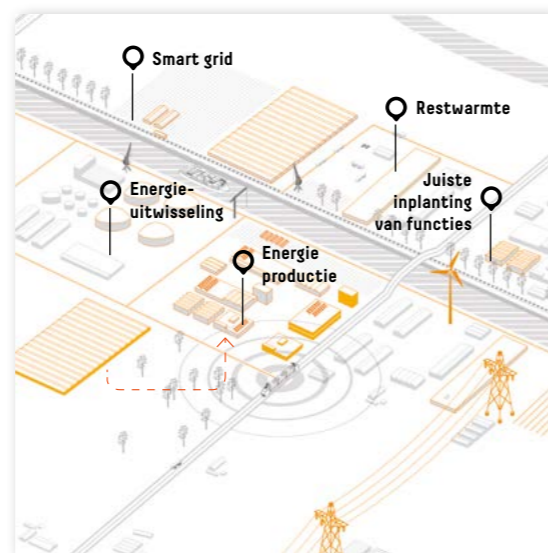
We gaan op zoek naar de best mogelijke mix van hernieuwbare energieproductie (zon, wind en biomassa) en houden niet alleen rekening met de bestaande energie-installaties maar ook met de mogelijkheden in de toekomst. We hebben daarbij oog voor de inbedding in het landschap en het maatschappelijke draagvlak. We mikken ook op collectieve energieprojecten.

➤ Buffering en uitwisseling van energie

Vraag en aanbod van hernieuwbare energie lopen nooit gelijk. We hebben dus een buffering van energie nodig. We kunnen die realiseren op verschillende manieren: door flexibel om te gaan met onze energiebehoefte en die bijvoorbeeld tijdelijk uit te stellen en door het mogelijk maken van energie-uitwisseling tussen plekken met een (tijdelijk) overschot en een (tijdelijk) tekort.

RUIMTE VOOR DE TOEKOMST

De beleidslijnen worden concreet gemaakt in een harde en zachte ruggengraat die samen de toekomstvisie van de provincie weergeven.

ROBUUST OPEN RUIMTE-NETWERK

de “zachte ruggengraat” voor de ontwikkeling in onze provincie

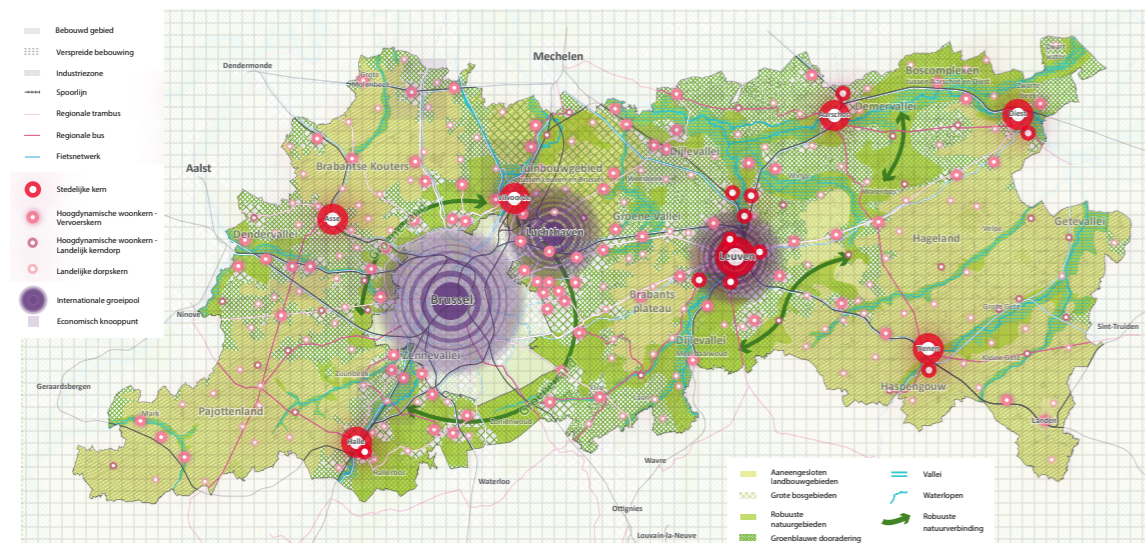
Het behoud en versterken van de open ruimte in onze provincie is van heel groot belang. We beschouwen die open ruimte als een productief landschap met een grote maatschappelijke, ecologische en economische meerwaarde. Het landschap is productief doordat het mogelijkheden biedt voor de landbouw, maar ook door de kansen voor natuurbeleving en recreatie.

Onze rivier- en beekvalleien, bossen, landbouwgebieden en de ecologische verbindingen daartussen vormen de “zachte ruggengraat” van de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. We willen de samenhang tussen al deze verschillende gebieden versterken om te komen tot een robuust open ruimte-netwerk.

We kiezen voor een fijnmazige groenblauwe dooradering van het landschap doorheen de open en

bebouwde ruimte. De “aders” bestaan uit open rivier- en beekvalleien, parken en bossen, bomenrijen, houtkanten of bermen en buffergroen in en rond bedrijventerreinen. Zo zorgen we voor verbindingen in ons open ruimte-netwerk. Het provinciebestuur wil deze groenblauwe “aders” verder versterken en aan elkaar schakelen. Daarnaast zorgt de Vlaamse overheid voor de bescherming en versterking van de grote natuurgehelen.

We kiezen voor een fijnmazige groenblauwe dooradering van het landschap doorheen de open en bebouwde ruimte.

KNOOPPUNTEN IN HET MOBILITEITSNETWERK:

de “harde ruggengraat” voor de ontwikkeling in onze provincie

De auto botst tegen zijn grenzen aan. We moeten zoeken naar andere oplossingen en ons beleid richten op openbaar vervoer en fietsen.

Centraal hierbij staat de ontwikkeling van knooppunten waar bestaande concentraties aan voorzieningen optimaal bereikbaar zijn met het openbaar vervoer en de fiets. Zij vormen de “harde ruggengraat” van de toekomstige ontwikkelingen. De kernen die het best ontsloten en uitgerust zijn, staan bij voorkeur in voor het opvangen van de toename van woningen, werkplekken en voorzieningen.

In de overige, eerder landelijke dorpskernen, stellen we een beperktere groei voor en kiezen we vooral voor selectieve versterking en het behoud van het landelijke karakter.

De provincie wil inzetten op hoogdynamisch woonkernen, die goed bediend worden door openbaar vervoer.

Om de groei van de bevolking en van de economie goed op te vangen, zorgen we ervoor dat onze steden goed uitgerust zijn en met elkaar verbonden via verschillende vervoerswijzen (te voet, per fiets, via openbaar vervoer, per auto). Daarnaast wil het provinciebestuur inzetten op “hoogdynamische woonkernen”, die goed bediend worden door het openbaar vervoer.

We willen de leefbaarheid in alle kernen garanderen, daarom bouwen we een netwerk dat de ver-

schillende woonkernen met elkaar verbindt. Dat netwerk moet duurzaam zijn en gebaseerd op de zachte vervoerswijzen (te voet, per fiets, via openbaar vervoer). Zo blijven basisvoorzieningen overal bereikbaar.

Ook bedrijventerreinen zijn belangrijke knooppunten in het netwerk. We werken hier aan het optimale gebruik van de ruimte en aan de duurzaamheid en bereikbaarheid van deze terreinen. Hier kunnen we immers nog veel vooruitgang boeken op het vlak van energie-efficiëntie en duurzame energieproductie.

4 KRACHTLIJNEN VOOR ACTIE — 4 PROVINCIALE WERVEN

De provinciale visie moet uitvoering krijgen samen met Vlaanderen en de gemeenten.

Wat is de rol van de provincie?

Aan welke provinciale werven zal gewerkt worden?

1. VERSTERKEN VAN KERNEN EN HET HOOGDYNAMISCH NETWERK

Met deze werf willen we inzetten op het verder ontwikkelen van de “harde ruggengraat” in onze provincie: de **sterke kernen** en de **knooppunten** in het mobiliteitsnetwerk.

De rol van het provinciebestuur ligt hier vooral in het ondersteunen, stimuleren en adviseren van de **gemeentebesturen**. We willen ook speciaal aandacht besteden aan het optimaliseren van de bestaande **bedrijventerreinen**.

Wat zal de provincie doen?

- Beleidslijnen rond **kernversterking en ruimtelijk rendement** juridisch verankeren
- Gemeentebesturen ondersteunen bij **kernversterkend** beleid
- Stationsomgevingen en andere openbare **vervoerknooppunten optimaliseren**
- Verbindingen binnen het hoogwaardig openbaarvervoernetwerk (HOV-netwerk) versterken
- Bestaande **bedrijventerreinen** optimaliseren en opwaarderen
- **Woonprojecten** in de kernen stimuleren
- Projecten van **woningdelen stimuleren** en ondersteunen
- Gemeentebesturen ondersteunen en begeleiden bij het **duurzaam ontwikkelen** van woonwijken
- De regisseursrol opnemen bij de realisatie van **kwalitatieve fietsroutes en fietsinfrastructuur**
- Innoverende projecten rond **slimme logistiek** ondersteunen
- De uitbouw van een kwalitatief en samenhangend netwerk van **trage wegen** stimuleren
- Gemeentebesturen ondersteunen bij de duurzame versterking van **handelskernen**

2. ONTWIKKELEN VAN EEN ROBUUST OPENRUIMTENETWERK

Deze werf zet het versterken van de “zachte ruggengraat” centraal: de **groenblauwe dooradering** van de ruimte om de grote natuurgebieden te verbinden. We besteden ook bijzondere aandacht aan het duurzaam maken van de bestaande **bedrij-**

venterreinen. Daarnaast engageert het provinciebestuur zich om – als belangrijke beheerder van de waterlopen – een meer **natuurlijk watersysteem** te realiseren.

Wat zal de provincie doen?

- Gemeentebesturen ondersteunen bij hun **openruimtebeleid**
- Ontraden om te bouwen op minder goed gelegen bouwpercelen en onderzoeken hoe dat **juridisch** correct kan gebeuren
- Bestaande **bedrijventerreinen** duurzamer maken
- Acties voor **herbebossing en bosuitbreiding** stimuleren
- **Acties voor de aanplant** van hagen, houtkanten, bomenrijen en losstaande bomen stimuleren
- Een meer **natuurlijk watersysteem** realiseren waardoor we verdroging of wateroverlast kunnen voorkomen
- Een robuust **groenblauw netwerk** realiseren door het uitvoeren van gebiedsgerichte projecten (zie 4de werf) in samenwerking met openruimtepartners (overheden of andere belanghebbenden)
- Het watersysteem vrijwaren van ongewenste ingrepen via de **watertoets** en de **provinciale regelgeving** inzake waterbeleid
- Gecontroleerde **overstromingsgebieden** inrichten en optimaliseren
- Gemeentebesturen ondersteunen bij de **bestrijding van erosie** en bij de opmaak van **hemelwaterplannen**

3. STIMULEREN VAN INITIATIEVEN VOOR HERNIEUWBARE ENERGIE

De derde werf richt zich op nieuwe projecten van hernieuwbare energie. Het provinciebestuur kijkt hierbij speciaal ook naar het duurzamer maken van

bestaande **bedrijventerreinen**: hoe kunnen we die energie-efficiënter maken en hoe kunnen we daar hernieuwbare energieproductie stimuleren?

Wat zal de provincie doen?

- > In provinciale projecten systematisch **hernieuwbare energie** stimuleren
- > Een provinciaal **warmtebeleid** uitwerken en uitvoeren
- > **Warmtenetten** leren kennen, promoten en ondersteunen
- > **Pilootprojecten** rond het gebruik van biomassa voor het opwekken van energie uitvoeren of ondersteunen
- > **Kennis** over hernieuwbare energie opbouwen en het uitwisselen van die kennis stimuleren
- > Projecten waarbij **energietransities** centraal staan, ondersteunen
- > Kennis rond **aanpassing aan de klimaatverandering** verhogen
- > **Energie-efficiëntie** bij bedrijven stimuleren
- > Bij de modernisering van verouderde bedrijventerreinen en bij het ontwikkelen van nieuwe terreinen aandringen op **duurzaamheid en een CO2-neutraal beleid**
- > Energiebesparing en hernieuwbare energieproductie in de **landbouw** stimuleren
- > **Duurzame landbouwpraktijken** en **korteketeninitiatieven** stimuleren, ondersteunen en bekend maken
- > Kennis over **duurzame en innovatieve teelten en technieken** verder uitbouwen, deze kennis verspreiden en hierover advies aanbieden
- > Projecten en acties rond **duurzame voeding**, het voorkomen van voedselverspilling, duurzame en/of gedeelde consumptie ondersteunen

4. GEBIEDSGERICHT WERKEN

Deze werf focust op de samenwerking rond ruimtelijke ontwikkelingen in één bepaald gebied, bijvoorbeeld een stad of een cluster van gemeenten. Binnen zo'n gebied is het belangrijk dat overheden en andere belanghebbenden projecten afstemmen op elkaar. Het gaat hierbij zowel om "harde" ontwikkelingen (bijvoorbeeld nieuwe woongelegenheden,

werkplekken, voorzieningen, infrastructuur...) als om "zachte" projecten (voedselproductie, waterbeheer, natuurontwikkeling en bos). Het provinciebestuur wil hier de rol van regisseur van de gebiedsgerichte werking opnemen: samenwerken wordt immers alsmear noodzakelijker om resultaat te boeken.

Wat doet de provincie nu al?

Deze 9 gebiedsgerichte projecten lopen al:

Strategisch project **REGIONET**

Steden en dorpen die bereikbaar blijven. Regionet zet in op een netwerk van hoogwaardig openbaar vervoer en (snelle) fietsverbindingen in de Leuvense regio, als hefboom voor een duurzame ruimtelijke ordening.

Partners: Stad Leuven, Interleuven, Vlaams Departement Omgeving, Vlaams Agentschap Wegen en Verkeer, Vlaams Departement Mobiliteit en Openbare Werken, De Lijn Vlaams-Brabant, NMBS, de Vervoerregio Leuven en het burgemeestersoverleg Oost-Brabant

Strategisch project **ONVERGETELIJK!**

Samen werken aan de uitbouw van een toekomstgerichte Getestreek: een klimaatrobuust waterlandschap, levenskrachtige dorpskernen, een hecht dorpsnetwerk, een integrale fietscultuur, een streek met onverGETELijke belevingswaarde en een productieve streek van morgen.

Partners: Gemeenten Linter, Hoegaarden, Landen, Zoutleeuw, Tienen en Geetbets, Vlaams Departement Omgeving, Regionaal Landschap Zuid Hageland, LEADER Hageland+, Vlaamse Milieu Maatschappij, Boerenbond, Natuurpunt.

Strategisch project **HORIZON+**

De natuur tot in de dorpskern? Dat kan! We zetten in op het verbinden van het Zoniënwood met de open ruimte van 4 omliggende Vlaams-Brabantse gemeenten, het uitbouwen van recreatieve poorten en het versterken van de dorpskernen.

Partners: gemeenten Overijse, Hoeilaart, Sint-Genesius-Rode en Tervuren, Natuurinvest, Vlaams Agentschap Natuur en Bos, Regionaal Landschap Dijleland

Strategisch project **ZENNEVALLEI**

Het vernieuwen van verouderde infrastructures, optimaliseren van bestaande bedrijventerreinen en stationsomgevingen, zorgen voor meer groen in deze verstedelijkte regio en zoeken naar oplossingen voor de overstromingsproblematiek.

Partners: gemeenten Drogenbos, Sint-Pieters-Leeuw en Beersel, stad Halle, Vlaams Departement Omgeving, Regionaal Landschap Pajottenland en Zennevallei, VOKA, VMM, Felixart-museum, burgerbewegingen

Strategisch project **OPGEWEKT PAJOTTENLAND**

Het inpassen van de ideale mix van hernieuwbare energie in het waardevolle landschap, gekoppeld aan een verbetering van de leefbaarheid van de dorpskernen.

Partners: gemeenten Bever, Galmaarden, Gooik, Halle, Herne, Lennik, Pepingen, Roosdaal, Liedekerke, Sint-Pieters-Leeuw en stad Halle, Vlaams Departement Omgeving, Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei, Pajopower vzw

Strategisch project **WALDEN**

WALDEN, staat voor Wouden, Akkers en Landschappen langsheen de Dijlevallei Ecologisch laten Netwerken. We brengen open-ruimte-verbindingen tot stand over de landbouwplateaus en langs de valleien van de meanderende rivieren Dijle, Laan, IJse en Voer.

Partners: gemeenten Oud-Heverlee, Bertem, Huldenberg, Stad Leuven, Vlaams Departement Omgeving, Departement Omgeving, Natuurinvest, Agentschap voor Natuur en Bos

Strategisch project **EREMBALD-KRAVAAL**

We zetten in op het versterken van het Kravaalbos, het stadsrandbos Asse, de toeristische attractiepolen en de groenblauwe dooradering in de regio rond Asse.

Partners: gemeenten Affligem, Asse en Opwijk, (Aalst), Vlaams Departement Omgeving, Regionaal Landschappen Groene Corridor, Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei, provincie Oost-Vlaanderen

Gebiedsgerichte werking **DEMER- EN LAAKVALLEI**

De herinrichting van de Demervallei om het overstromingsgevaar af te wenden. We herstellen de natuurlijke loop van de rivier en verbeteren de recreatieve toegang en beleving.

Partners: gemeenten Aarschot, Begijnendijk, Diest, Rotselaar, Scherpenheuvel-Zichem, Tremelo, Vlaams Departement Omgeving, Regionaal Landschap Noord-Hageland, Vlaams Agentschap voor Natuur en Bos, Vlaamse Waterweg

Territoriaal Ontwikkelingsprogramma **NOORDRAND**

We streven naar verdichting in de directe omgeving van openbare vervoersknooppunten, maken verouderde bedrijvzones terug aantrekkelijk en realiseren een gewest-grensoverschrijdend groen netwerk.

Partners: Brussels Hoofdstedelijk gewest, gemeenten Vilvoorde, Machelen, Grimbergen, Wemmel, Meise, Steenokkerzeel, Kraainem, Wezembeek-Oppem en Zaventem, Vlaams Departement Omgeving, OVAM

COLOFON

Ruimte in Vlaams-Brabant, beleidsplan, werd uitgegeven door de provincie Vlaams-Brabant in opdracht van de deputatie.

Editie 2022

Realisatie:

grafische vormgeving: communicatiedienst Vlaams-Brabant

Copywriting: tri.zone cvba

Druk: drukkerij Steylaerts

Fotografie: ©Lander Loeckx | ©toerisme Vlaams-Brabant

Wettelijk depot: D/.....

MEER INFO

www.ruimtevoorvlaamsbrabant.be

Provincie Vlaams-Brabant, dienst ruimtelijke planning

Provincieplein 1 - 3010 Leuven

ruimtelijkeplanning@vlaamsbrabant.be

[#ruimtevoorvlaamsbrabant](https://twitter.com/ruimtevoorvlaamsbrabant)

Beleidsverantwoordelijke

Ann Schevenels
gedeputeerde voor ruimtelijke planning

tel. 016-26 70 43

ann.schevenels@vlaamsbrabant.be